

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ ประเทศชาติจะพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าได้จะต้องพัฒนาคนให้มีการศึกษา ประชากรในประเทศที่มีการศึกษามากก็จะเป็นประเทศที่เจริญและมีการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง (วิระยุทธ ชาติตะกานนท์, 2551 : 16) การศึกษาถือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของคน เป็นปัจจัยหลักในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด และคุณธรรมของบุคคล เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและสร้างภูมิปัญญาให้แก่บุคคล การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยให้ประชาชนมีคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต มีความสามารถในการประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองได้ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี สามารถพัฒนาตนเองและร่วมพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

ศาสนาอิสลามก็ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งในอิสลามความรู้เป็นสิ่งประเสริฐยิ่ง อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงยกระดับคนมุสลิมที่ศรัทธาที่มีวิชาความรู้ให้อยู่เหนือคนที่ไม่มีความรู้ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสในอัลกุรอานว่า

(11:)

ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เมื่อได้มีเสียงกล่าวแก่พวกเจ้า จงหลีกเลี่ยงในที่ชุมนุม พวกเจ้าก็จงหลีกเลี่ยงที่เขา เพราะอัลลอฮ์จะทรงให้ที่กว้างขวางแก่พวกเจ้า (ในวันกิยามะฮ์) และเมื่อมีเสียงกล่าวว่าจะถูกขึ้นยืนจากที่ชุมนุมนั้น พวกเจ้าก็จงลุกขึ้นยืน เพราะอัลลอฮ์จะทรงยกย่องเทอดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเจ้า และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น และอัลลอฮ์ทรงรอบรู้อย่างยิ่งในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำ” (อัลมุนาจาละฮ์: 11)

ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญและมีประโยชน์ยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ ที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในหมวด 3 บททั่วไป มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียม และสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวិจัยในศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดการศึกษาให้กับคนในประเทศ กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จัดให้มีกฎหมายการศึกษา พัฒนาวิชาชีพครู ปลูกฝังประชาธิปไตยโดยความเป็นไทย สนับสนุนให้องค์กรต่างๆและเอกชนจัดการศึกษา สนับสนุนการวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อดำเนินการตามแนวนโยบายแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ รัฐจะต้องจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาฉบับแรกและเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญยิ่งต่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548 : 25-28) หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม และคุณธรรมในการดำรงชีวิต รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษามูลนิธิสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย หมวด 3 ระบบการศึกษา มีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐแบ่งเป็นสามระดับ คือ ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพ

การศึกษา โดยกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก หมวด 7 ว่าด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรเพื่อการลงทุนทางการศึกษา และหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังกล่าวถือว่าเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ของประเทศไทย ทำให้การจัดการศึกษามีการปฏิรูปทั้งระบบและเปลี่ยนแปลงทุกระดับ ส่งผลทำให้การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

โลกในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้ประชาคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา เพื่อปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับประชาคมโลกจึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการเมือง ปฏิรูปเศรษฐกิจ สังคม และปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ปฏิรูปการศึกษาโดยการปฏิรูปโครงสร้างระบบการบริหารการศึกษา ปฏิรูประบบการบริหารบุคลากร ปฏิรูปการเรียนการสอนและปฏิรูประบบการศึกษา

การบริหารการศึกษาในยุคการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจทางการศึกษา จากส่วนกลางไปสู่ระดับสถานศึกษาเพื่อกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นโดยตรงเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้ผู้บริหารมีอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ จึงจำเป็นที่สถานศึกษาต้องมีผู้นำหรือผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพทางการบริหาร จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

ผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญมากในการบริหาร องค์กรจะมีความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรหรือจะเลวร้ายลงนั้นขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหาร (วิเชียร วิทญญตม, 2547 : 419) ผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารองค์กร องค์กรจะสำเร็จหรือล้มเหลวปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือตัวผู้นำ ถ้าองค์กรได้ผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้การปฏิบัติงานขององค์กรสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีแต่ถ้าองค์กรได้ผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้การปฏิบัติงานขององค์กรประสบกับความล้มเหลว (จิรพรรณ กาญจนจิตรรา, 2550 : 138) องค์กรที่ประสบผลสำเร็จมีลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งที่แตกต่างกันจากองค์กรที่ไม่ประสบผลสำเร็จ คือ ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ การขาดแคลนผู้นำที่มี

ประสิทธิภาพไม่ได้เกิดขึ้นกับองค์กรธุรกิจเพียงอย่างเดียวเท่านั้น องค์กรรัฐ องค์กรทางการศึกษา มูลนิธิ และองค์กรอื่นๆ ก็ต้องประสบปัญหาเช่นเดียวกัน (Naceur Jabnoun, 2548 : 116) ผู้นำที่มีคุณภาพมักมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานในองค์กร ดังนั้นผู้นำนอกจากจะต้องรับผิดชอบต่อองค์กรแล้วยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการต่อองค์กรและสมาชิก ซึ่งท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ว่า

“ผู้นำของประชาชนคือผู้ใช้ประชาชน” (รายงานโดยอับดุลอบรอเนีย)

สถานศึกษาถือว่าเป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องการผู้นำที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน การบริหารการศึกษาจะวัดได้ดีที่สุดที่ระดับโรงเรียน เพราะเป็นที่ให้บริการทางการศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้นำทางวิชาการ ที่จะทำให้นักเรียนดี นักเรียนเก่ง มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในสถานศึกษา เหล่านี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (อัลฟารอบี ,1985 : 127-130) คุณลักษณะของผู้นำที่ดีจะต้องมีความเฉลียวฉลาด สมบูรณ์ด้วยปัญญา มีบุคลิกภาพที่สมดุลระหว่างความสามารถทางกายและจิต มองโลกในแง่ดี และมีวิสัยทัศน์ในการกำหนดนโยบาย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ประมวลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการและบริหารการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2545 (อ้างถึงในธีระ รุญเจริญ, 2550 :131-133) ดังนี้ 1) คุณลักษณะด้านสติปัญญา 2) คุณลักษณะทางร่างกาย 3) คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ 4) คุณลักษณะด้านการงาน 5) คุณลักษณะทางสังคม ดังที่ ผัน หอมเกต (2534) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาคณะคุณลักษณะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ภูมิหลังส่วนบุคคล สติปัญญา บุคลิกภาพ ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน และลักษณะทางสังคม อยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพอยู่ในลำดับความสำคัญสูงสุด และเมื่อเปรียบเทียบตัวแปร พบว่า ครู อาจารย์ที่มีเพศ อายุ และวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน และชนิษฐา จินดากุล (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียนทางเลือก ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับ

มากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ คุณลักษณะผู้นำด้านภูมิหลังส่วนบุคคล ด้านสังคม ด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านสติปัญญาและความสามารถและด้านกายภาพ และบ็อง ออินทราณี (2546) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 5 พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยคือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน 3) ด้านสังคม 4) ด้านบุคลิกภาพ 5) ด้านภูมิหลังทางสังคม 6) ด้านสติปัญญา

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นที่จะต้องมีความคุณลักษณะดังกล่าว และต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในทุก ๆ ด้าน

สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามการจัดการศึกษาย่อมมีบริบทที่แตกต่างกับบริบทการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนทั่วไป โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความต้องการและทิศทางการพัฒนาบางประการที่แตกต่างกันออกไป บริบทคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามย่อมอยู่ภายใต้บริบทและโลกทัศน์แบบอิสลาม ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาที่มีทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรอิสลามศึกษา ภายใต้บริบทของการจัดการศึกษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามย่อมส่งผลต่อผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยตรงที่จะต้องจัดการศึกษาให้อยู่ภายใต้บริบทและโลกทัศน์อิสลาม

ดังนั้นการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจึงมีความสำคัญที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการพัฒนาผู้บริหารให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เห็นภาพรวมคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารตลอดจนเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจัดการศึกษาตามบริบทและโลกทัศน์อิสลามและการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ระหว่างวุฒิการศึกษา สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีคุณลักษณะแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันต่างกันมีคุณลักษณะแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีคุณลักษณะแตกต่างกัน
4. ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีคุณลักษณะแตกต่างกัน

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและประโยชน์ต่อผู้บริหารและการบริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. ทำให้ทราบคุณลักษณะของผู้บริหาร และความแตกต่างคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีวุฒิการศึกษา สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารให้สอดคล้องกับความเป็นจริง
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เป็นแนวทางในการทำวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดหน่วยงานอื่น ๆ

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

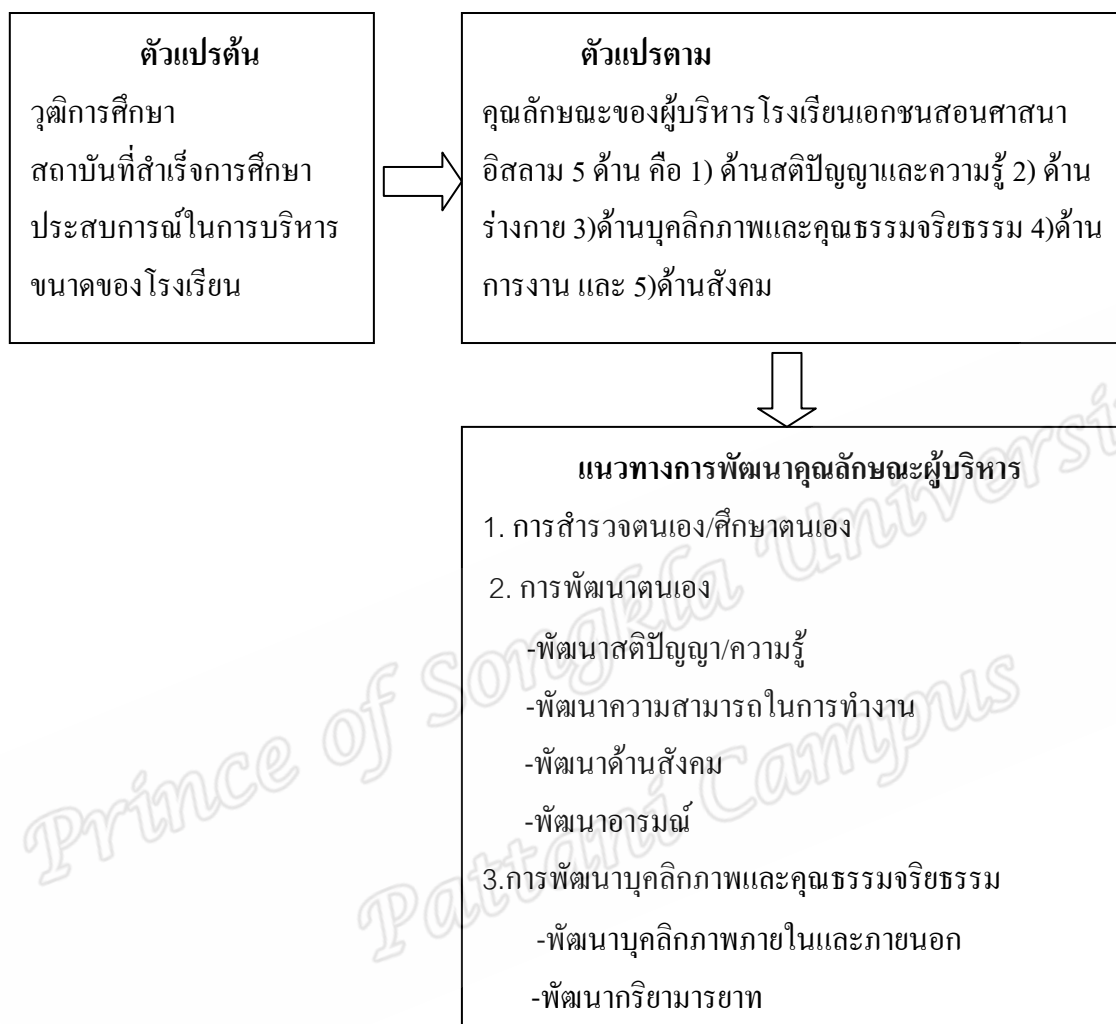
การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยได้ศึกษาจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มาสังเคราะห์และได้สรุปประมวลคุณลักษณะของผู้บริหารมาใช้เป็นกรอบแนวคิด ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ประมวลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการและบริหารการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2545 ดังนี้ (ธีระรุญเจริญ , 2550 : 131-133)

1. คุณลักษณะด้านสติปัญญา (Intelligence Characteristics)
2. คุณลักษณะด้านร่างกาย (Physical Characteristics)
3. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ (Personality Characteristics)
4. คุณลักษณะด้านการทำงาน (Task-related Characteristics)
5. คุณลักษณะด้านสังคม (Social Characteristics)

การศึกษาความแตกต่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระหว่าง วุฒิกการศึกษา สถาบันที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของโรงเรียน เป็นการศึกษาว่าปัจจัยด้านตัวแปรเหล่านี้จะส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมากน้อยเพียงใด ดังภาพที่ 1

สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1.6.1 ขอบเขตประชากร

ก. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารและเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 216 คน

ข. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารเป็น
ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญในด้านการบริหารและ
การศึกษา จำนวน 15 คนโดยใช้เกณฑ์พิจารณาจาก ตำแหน่งหน้าที่ ผลงานทางวิชาการ หรือเป็น
ผู้รับผิดชอบดูแลงานด้านการศึกษา

1.6.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดย
ทำการศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหาร 5 ด้าน ได้แก่

1. คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้
2. คุณลักษณะด้านร่างกาย
3. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม
4. คุณลักษณะด้านการงาน
5. คุณลักษณะด้านสังคม

1.6.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ที่ใช้ในการศึกษาความแตกต่าง ได้แก่ วุฒิการศึกษา สถาบันที่สำเร็จ
การศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร และขนาดของโรงเรียน

ตัวแปรตาม ที่นำมาศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลาม คือ

1. คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้
2. คุณลักษณะด้านร่างกาย
3. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม
4. คุณลักษณะด้านการงาน
5. คุณลักษณะด้านสังคม

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญ ดังนี้

คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความรู้ หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหาร
โรงเรียนเอกชนด้านสติปัญญาและความรู้ คือ มีสติปัญญาเฉียบแหลม ฉลาดปราดเปรื่อง มีปฏินญาณ

ไหวพริบดี มีความรู้ทางด้านศาสนา วิชาการ และวิชาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล ทันทต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ มีการตัดสินใจที่ถูกต้องตามกฎหมายอิสลาม มีการตัดสินใจปัญหาที่ดี มีเหตุผล และมีความสามารถในการสื่อสาร

2. คุณลักษณะด้านร่างกาย หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนด้านร่างกาย คือ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสุขภาพจิตดี ร่างกายสง่างาม ผ่าเผย อายุ น้ำหนัก ส่วนสูงมีส่วนที่สัมพันธ์กัน ออกกำลังกายและดูแลรักษาสุขภาพร่างกายสม่ำเสมอ หมั่นดูแลรักษาทำความสะอาดร่างกายและเครื่องแต่งกาย รับประทานอาหารที่ฮาลาลและมีประโยชน์ หลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดทั้งหลาย เป็นผู้ที่ซอบอร์(มีความอดทน)

3. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม คือ มีอัคลาก (คุณธรรมจริยธรรม) เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความทะเยอทะยาน อีซาร์ (มีความเห็นอกเห็นใจ) มูวาสาต(มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ซอบอร์ (มีความอดทนเสียสละ) ริฟก(สุขภาพอ่อนโยน) อานาด(มีความสุ่มรอบคอบ) อัคล (มีความยุติธรรม) อามานะฮ์ (มีความรับผิดชอบ) ซิดคิก(มีความซื่อสัตย์สุจริต) ขยันขันแข็ง ฮุซนุซอเนนุ (มองโลกในแง่ดีไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น) อิสติกอมะฮ์ (เสมอต้นเสมอปลาย) ฮุรออ (ปรีกษาหารือ) ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และมีการอิดติลาต (ทำงานแยกกันระหว่างชายหญิง

4. คุณลักษณะด้านการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนด้านการทำงาน คือ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติงานมุ่งผลสำเร็จ มานะบากบั่นไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น มีการวางแผนการปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบ (มูรอกอบะฮ์) ประเมินผลการปฏิบัติงานและปรับปรุงพัฒนา

5. คุณลักษณะด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนด้านสังคม คือ เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นผู้มีฐานะทางสังคมดี เป็นคนใจกว้าง ตาวาฏู (ถ่อมตน)ไม่ถือตัวเข้ากับทุกคนทุกชนชั้น มีความสามารถร่วมงานกับผู้อื่น ช่วยเหลือแนะนำแก้ปัญหาให้กับผู้ร่วมงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และรู้จักกาลเทศะวางตัวได้เหมาะสม

6. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และผู้อำนวยการ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

7. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในระบบที่เปิดสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ดังนี้

8. ขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แบ่งได้

โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนที่มีนักเรียน มากกว่า 1,000 คน

โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 501-1,000 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 501 คน

Prince of Songkla University
Pattani Campus